

Handläggare
Ulrika Karlsson Lindgren
Telefon: 08-50801121

Till
Järva stadsdelsnämnd

Betänkandet - Ett språkrav för språkutveckling

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Stockholm stad. Dnr KS 2024/1449.

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Järva stadsdelsnämnd har ombetts att yttra sig över Betänkandet - Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78). Järva stadsdelsförvaltning ställer sig i huvudsak positiv till förslagen som framkommer i betänkandet. Arbetsgivarens utbildningsansvar bör ej vara oändligt i utbildningslängd för att uppnå nivå B2 utan anställningen bör på något sätt kunna villkoras. All utbildning som sker av befintlig personal är kostnadsdrivande då all arbetstid behöver vikarietäckas. Särskilt avsatta medel för språksatsningar kommer att behövas under flera år framåt.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänstutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

En remiss har översänts till Järva stadsdelsnämnd från kommunstyrelsen för yttrande senast den 11 mars 2025. Övriga remissinsatser är stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd och Järva stadsdelsnämnd.

Ärendet

Regeringen beslutade den 30 mars 2023 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och ta fram förslag på ett språkrav gällande äldreomsorgens personal.

Enligt betänkandet förekommer språkproblemen i äldreomsorgen i stora delar av landet och innebär negativa konsekvenser för såväl omsorgstagarens trygghet och säkerhet som omsorgspersonalens

arbetsmiljö. För att komma till rätta med dessa problem föreslår utredningen ett antal åtgärder som syftar till att bidra till en förbättrad, god och enhetlig språknivå i äldreomsorgen.

En av åtgärderna är att det införs ett språkrav i socialtjänstlagen (2001:453), förkortat SoL. Språkravet innebär att arbetsgivarna ska arbeta för att omsorgspersonalen har en nivå av kunskaper i svenska språket som är relevanta för de omsorgsinsatser som de genomför i äldreomsorgen. Den relevanta nivån av kunskaper i det svenska språket är B2 enligt Gemensam europeisk referensram för språk, Gers, vilket utredningen tydliggör genom att föreslå en ny regel i socialtjänstförordningen (2001:937), förkortat SoF.

Utredningen föreslår också att det införs ett statsbidrag kallat svenskalyftet. Detta ska syfta till att stimulera arbetsgivarna till och ge dem goda förutsättningar för att utveckla språkutvecklande arbetsplatser. Syftet är även ge den personal som behöver det möjlighet att studera svenska på arbetstid. Språkravet och svenskalyftet ska tillsammans med en tydlig plan för uppföljning leda till att äldreomsorgens personal över tid når de kunskaper i svenska språket som är relevanta för omsorgsinsatsernas genomförande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen äldre, funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Järva stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak bakom de förslag som Betänkandet Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78) innehåller.

Det finns dock svårigheter som behövs ta hänsyn till om krav ska införas för att arbetsgivaren bara får anställa den som har nivå av kunskaper motsvarande nivå B2 enligt Gers. Järva stadsdelsförvaltning har idag utmaningar med äldreomsorgens kompetensförsörjning och om kraven skulle införas ställs äldreomsorgen inför stora utmaningar i framtiden med personalkontinuiteten. Nivån på kunskaper i det svenska språket bör ej heller skiljas sig åt mellan undersköterskor och vårdbiträden. Detta då de i stort sett utför samma arbetsuppgifter hos omsorgstagarna och för medarbetaren är det ett ensamarbete ute hos omsorgstagaren. Insatserna hos en omsorgstagare bör ej särskiljas om det rör sig om omvårdnadsinsatser eller serviceinsatser, en medarbetare ska kunna kommunicera oavsett insatsen.

Förvaltningen menar att ett utbildningsansvar inte kan vara oändligt i utbildningslängd för att uppnå nivå B2 utan anställningen bör på

något sätt kunna villkoras. Idag ser förvaltningen en tendens i de utbildningssatsningar som görs att vissa medarbetare inte engagerar sig och tar eget ansvar att lära sig svenska språket.

Förvaltningen vill uppmärksamma regeringen på problematiken att det idag finns ett flertal undersköterskor med undermålig svenska. Denna problematik uppdragas tyvärr ofta efter anställningen. Tills dess att alla undersköterskor fått sin skyddade yrkestitel kommer detta problem att kvarstå.

Inom Järva stadsdelsområde arbetar enheterna inom äldreomsorgen redan med språklyftet för de medarbetare som behöver träna på sin yrkessvenska. Det finns även språkbud ute på enheterna som stöttar de som behöver stöd i det skrivna och talade ordet på svenska. Språkravet skulle dock behövas göras obligatoriskt för medarbetarna då förvaltningen ser att övervägande del av medarbetarna behöver delta i språklyftet. Detta gäller både i det talade språket när det gäller omvårdnads- och serviceinsatser hos omsorgstagaren såväl som det skriftliga vid upprättandet av genomförandeplaner och dokumentation. Språkutveckling skulle gynna medarbetaren, omsorgstagaren och arbetsgivaren på både kort och lång sikt.

All utbildning som sker av befintlig personal är kostnadsdrivande då all arbetstid behöver vikarietäckas. Särskilt avsatta medel för språksatsningar kommer att behövas under flera år framåt. Förvaltningens erfarenhet är att arbetsplatsförlagd språkundervisning i yrkessvenska är en framgångsfaktor jämförelsevis med till exempel digital svenskundervisning som ibland har erbjudits.

Brukarundersökningen som genomfördes under 2024 av Socialstyrelsen, *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen 2024*, visar ändå på ett gott resultat när det gäller personal och språket bland de svarande. På frågan ”Pratar och förstår hemtjänstpersonalen svenska tillräckligt bra för att ni ska förstå varandra?” visar resultatet sammantaget inom äldreomsorgen i Järva stadsdelsområde på 86,5 procent för verksamheter i egen regi. Inom nämndens egna hemtjänstverksamheter finns dock skillnader gällande brukarens uppfattning av personalens talade svenska vilka beaktas i fortsatta utbildningssatsningar.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänstutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Ingrid Brännström
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Följebrev Remiss av Betänkandet Ett språkkrav för språkutveckling (SOU 2024:78), Dnr KS 2024/1449
2. Betänkandet av Utredningen om språkkrav för personal inom äldreomsorgen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2025-02-06
Ingrid Brännström, Avdelningschef	2025-02-04